

Kontroll av dricksvatten 2013

**Utförd av
Miljökontoret i Jönköpings kommun
Skriven av Jessica Svensson, 2014-02-24**

Inledning

Dricksvatten är ett livsmedel och omfattas därför av viss livsmedelsrelaterad lagstiftning. Det finns t.ex. föreskrifter som säger att livsmedelsföretagare ska se till att deras anläggningar registreras om de bedriver verksamhet som omfattas av Livsmedelsverkets föreskrifter om dricksvatten. Registreringsskyldighet gäller vattenanläggning som tillhandahåller mer än 10 m³ dricksvatten per dygn eller som försörjer fler än 50 personer. Skyldighet att registrera sin dricksvattenanläggning gäller också för vattenverk/vattentäkt som tillhandahåller eller använder dricksvatten som en del av en kommersiell eller offentlig livsmedelsverksamhet oavsett verksamhetens storlek enligt ovan. Det är den som producerar eller tillhandahåller ett livsmedel som är ansvarig för att livsmedlet uppfyller regler och kvalitetskrav.

Med anledning av ovanstående krav så har därför miljökontoret under 2013 påbörjat en inventering för att få kännedom om vilka som omfattas av registreringskravet och inte. Delar av den planerade livsmedelskontrollen i Jönköpings kommun bedrevs därför under 2013 i så kallade ”vattenpass”. Dessa har varit jämt fördelade under året och har förutom själva inventeringen även innehållit de ordinarie dricksvattenkontrollerna på befintliga anläggningar.

Under året har 18 anläggningar besökts. Flera anläggningar har fått mer än en kontroll. Totalt har 23 kontroller och 16 nyregistreringar genomförts. Avvikelse har endast noterats vid tre av kontrollerna. I tabell 1 och 2 finns en sammanställning över besökta anläggningar under 2013 och resultatet från kontrollerna.

Bakgrund

I verksamhetsplaneringen inför 2013 bestämdes det att det skulle avsättas specifik tid för kontroll av dricksvatten under 2013. Detta resulterade i att man delade in dricksvattenkontrollen i något vi har kallat för ”vattenpass”. Under 2013 har vi haft tre vattenpass där det första genomfördes vecka 5-6, det andra vecka 10-12 och det tredje vecka 38-40. Följande planerades in under respektive pass:

Vattenpass 1 (2 veckor):

- Fastställa provtagningspunkter för kommunala vattentäkter
- Utskick för inventering

Vattenpass 2 (3 veckor):

- Besöka kommunala vattenverk och reservoarer
- Jobba med svar från inventeringen

Vattenpass 3 (3 veckor):

- Besöka kommunala vattenverk som ska ha mer än ett besök i år
- Besöka kommunala reservoarer/tryckstegringsstationer
- Besöka de anläggningar som är nya enligt inventering
- Besöka övriga anläggningar (privata) med eget vatten t.ex. golfanläggningar etc.

Övrigt:

- Kvartalsmöten med tekniska kontoret.

Inventering

Dricksvatten är ett livsmedel och det finns föreskrifter som säger att livsmedelsföretagare ska se till att deras anläggningar registreras om de bl.a. bedriver verksamhet som omfattas av Livsmedelsverkets föreskrifter om dricksvatten.

Med livsmedelsföretag avses varje privat eller offentligt företag som med eller utan vinstsyfte bedriver någon av de verksamheter som hänger samman med alla stadier i produktions-, bearbetnings- och distributionskedjan av livsmedel.

Registreringsskyldighet gäller vattenanläggning som tillhandahåller mer än 10 m³ dricksvatten per dygn eller som försörjer fler än 50 personer. Skyldighet att registrera sin dricksvattenanläggning gäller också för vattenverk/vattentäkt som tillhandahåller eller använder dricksvatten som en del av en kommersiell eller offentlig livsmedelsverksamhet oavsett verksamhetens storlek enligt ovan. Det är den som *producerar* eller *tillhandahåller* ett livsmedel som är ansvarig för att livsmedlet uppfyller regler och kvalitetskrav.

Som producent/tillhandahållare av dricksvatten är man också skyldig att ha en provtagningsplan vilken fastställs i ett separat beslut av behörig myndighet.

Syfte

Ett av syftena med årets dricksvattenarbete har varit att få kännedom om anläggningar som vi inte sedan tidigare har registrerade som dricksvattenanläggningar enligt dricksvattenföreskrifterna. Ett annat syfte har varit att mer kontinuerligt än tidigare göra kontroll på dricksvattenanläggningar.

Syftet med att avsätta specifik tid för kontroll av dricksvattenanläggningar har varit att den här kontrollen tidigare år har hamnat lite i skymundan. Dricksvattenkontrollen har inte prioriterats i samma utsträckning som resterande livsmedelkontroll. Eftersom stora delar av årets dricksvattenkontroll bestod i ett inventeringsarbete så föll det sig naturligt att dela upp den över olika perioder under året. Syftet med inventeringen har varit att alla som tillhandahåller dricksvatten och som samtidigt omfattas av dricksvattenföreskrifterna ska bli registrerade hos miljökontoret som livsmedelsanläggning.

Metod

Årets dricksvattenkontroller har genomförts i så kallade vattenpass. Det har varit tre olika vattenpass under året. Passen har varit mellan 2-3 veckor långa och jämnt fördelade på året.

Första vattenpasset inleddes med att ett utskick gjordes med syftet att få in uppgifter om anläggningar som vi inte har registrerade som dricksvattenanläggningar sedan tidigare. Vi valde ut några anläggningar som vi trodde kunde bli aktuella för registrering och skickade ett dokument med en beskrivning av den inventering som skulle fortgå under året. En blankett för anmälan om registrering bifogades också till brevet. I samband med registrering har begäran om att inkomma med

provtagningsplan skickats ut. När denna sedan har kommit in så har beslut om fastställande av provtagningsplan med provtagningspunkter och frekvens skrivits. I första vattenpasset påbörjades också arbetet med att fastställa provtagningspunkter för kommunala vattenverk.

I vattenpass 2 utfördes planerade kontroller på kommunala vattenverk som fanns med i verksamhetsplaneringen för 2013. De anläggningar som har $\leq 1,5$ timmar i kontrolltid och som fick kontroll förra året har inte besökts i år. Besöken var förbokade och representanter från tekniska kontoret deltog vid kontrollerna. I detta pass jobbade vi även med det material som inkommit i samband med inventeringsutskicket. Vi skrev bekräftelser på registreringar samt begärde in underlag till beslut om fastställande av provtagningsplaner.

I vattenpass 3 gjordes besök på kommunala vattenverk som skulle ha mer än ett besök i år. Besök har även utförts på reservoarer och pump- och tryckstegringsstationer på både A- och B-nätet. Denna kontroll var förbokad och representant från tekniska kontoret deltog vid kontrollen. I vattenpass 3 har även objekt från inventeringen fått kontroll. Även dessa kontroller har varit förbokade. Kontroll har även skett av de privata anläggningar som har eget vatten och som har $\geq 1,5$ timmar i kontrolltid.

Enligt dricksvattenföreskrifterna ska den som tillhandahåller $>1\ 000\ m^3$ dricksvatten per dygn löpande sammanställa och utvärdera hur kvaliteten på dricksvatten hos användaren förändras. Av denna anledning har miljökontoret vid två tillfällen under året haft planerat möte med tekniska kontoret. Dessa möten har då varit en del av årets kontroll på de större vattenverken (Häggeberg, Brunstorp och Gränna). Vid möten har två inspektörer från miljökontoret deltagit. Från tekniska kontoret har flera representanter deltagit; verksamhetschef, 2 enhetschefer, 2 maskinchefer, utredningsingenjör samt 2 laboratorieingenjörer. Miljökontoret, som varit sammankallande, har i förväg begärt in uppgifter om dricksvattenkvaliteten för dessa tre vattenverk. Denna sammanställning har sedan diskuterats på mötet. Vi har även gått igenom inträffade (planerade och oplanerade) händelser på vattenverken samt ledningsnätet och vad som planeras framöver.

Resultat

Under året har 18 dricksvattenanläggningar besökts. Av dessa är 10 st nyregistreringar. Totalt har 16 anläggningar nyregistrerats. Nyregistrering kan innebära att vi inte tidigare har haft kännedom om att dricksvattenhantering förekommer. Det kan också innebära att vi har haft kännedom om anläggningen men inte haft den registrerad som en separat anläggning med specifik tid avsatt för kontroll av dricksvattenhanteringen. Vissa av anläggningarna (ej nyregistrerade) har fått mer än ett besök. Totalt har det gjorts 23 dricksvattenkontroller i år. Avvikelse har endast noterats vid tre av kontrollerna och var av följande karaktär:

- Klordunkar och IBC-containerar med natriumhypoklorit förvaras utan invallning i ett utrymme med golvbrunn.
- Klordunkar förvaras utan invallning i ett utrymme med golvbrunn (en stod direkt på golvet och två stod i ett kylskåp).
- Nät eller liknande skydd mot intrång av skadedjur saknades vid ventilationen vid en reservoar.

Tabell 1 (kommunala anläggningar) och tabell 2 (privata anläggningar) nedan är en sammanfattning över de dricksvattenanläggningar som finns registrerade i miljökontorets register efter årets inventering. I tabellen finns även information över antalet kontrolltimmar varje anläggning har fått tilldelat sig samt antalet kontroller som utförts under 2013 och resultatet från dessa.

Kommunala anläggningar

Anläggning	Antal kontrolltimmar	Antal kontroller 2013	Antal avvikelser 2013
Angerdshestras VV	1	0	-
Bottnaryds VV	1	0	-
Brittebo lägergård	2	1 (ny)	0
Brunstorps VV + ledningsnätet	14	3	1
Gränna VV	10	2	1
Häggebergs VV + ledningsnätet	14	3	1
Järsnässkolans VV	1	1 (ny)	0
Lekeryds VV + reservoar	2	1	0
Ryds VV	1	1	0
Svarttorps VV	1	0	-
Unnaryd 11:7	1	0	-
Visingsö VV	3	1	0
Vätterleden VV	2	1	0
Ödestugu VV	1	0	-
Örserums VV	2	1	0

Tabell 1 Sammanfattning över registrerade dricksvattenanläggningar, antalet kontrolltimmar per anläggning, antalet kontroller som utförts under 2013 samt resultatet från dessa.

Privata anläggningar

Anläggning	Antal kontrolltimmar	Antal kontroller 2013	Antal avvikelser 2013
Axamo ring	1	0 (ny)	-
Framnäs semesterhem	1	1 (ny)	0
Getingaryds camping	1	1 (ny)	0
Gränna golfklubb	1	0	-
Gunneryds VV	1	1 (ny)	0
Hallbystugan	1	1 (ny)	0
Högabergsgården	Inte klart ännu	0 (ny)	-
Lovsjöbadens camping	1	1 (ny)	0
Matsalen Riddersberg	1	1 (ny)	0
Ottorina i Bunn	Inte klart ännu	0 (ny)	-

Sevdabo Hjort	Inte klart ännu	0 (ny)	-
Shell/7-eleven (Västra Jära)	Inte klart ännu	0 (ny)	-
Skinnerdals samfällighets-förening	1	1 (ny)	0
Unnefors såg	1	0	-
Västanå slott	1	1 (ny)	0
Wettershus retreatgård	Inte klart ännu	0 (ny)	-

Tabell 2 Sammanfattning över registrerade dricksvattenanläggningar, antalet kontrolltimmar per anläggning, antalet kontroller som utförts under 2013 samt resultatet från dessa.

Diskussion och slutsats

Resultatet från årets dricksvattenkontroll har varit över förväntan då avvikelse endast noterats vid tre av årets 23 utförda dricksvattenkontroller. Inventeringen har också inneburit att 16 nya/nygamla anläggningar har kunnat registreras vilket kan anses vara ett gott resultat och ett tecken på att det fanns ett behov av inventering. Inventeringen kommer fortsätta även under 2014 och då hoppas vi få kännedom om huvuddelen av resterande anläggningar som ska vara registrerade enligt dricksvattenföreskrifterna.

Vid inventeringsutskicken var det många som inte hörde av sig och som vi fick ta kontakt med igen via nytt utskick eller som vi ringde till. Vi hade satt ut datum i utskicket där vi skrev att vi önskade få ta del av uppgifter och anmälningsblanketter inom en viss tid. Det var många blanketter som inkom efter utsatt datum och detta fick som konsekvens att vi inte hann utföra vårt uppdrag inom tiden för respektive vattenpass.

Att ha tid avsatt för kontroll av dricksvatten har varit bra. Arbetet har blivit gjort och vi har känt att det har kunnat prioriteras. Att arbeta med dricksvatten är skilt från kontroll av andra livsmedel på många sätt. Det är en helt annan lagstiftning och man behöver ha en mycket bredare kompetens. När vi tidigare har arbetat oregelbundet med kontrollen har det vid varje tillfälle blivit en lite längre startsträcka eftersom det tar en stund att sätta sig in i denna typ av frågor och lagstiftning. Att då få arbeta ostört och koncentrerat med denna kontroll har därför varit positivt och underlättat arbetet på många vis.

Inventeringen har medfört att vi har fått kännedom om, och fått fler verksamheter registrerade i vårt tillsynsregister. Inventeringen har även resulterat i att vi på några anläggningar även har fått kännedom om annan livsmedelhantering i form av t.ex. kiosker, vilka vi inte känt till sedan tidigare.

En lärdom vi drar inför kommande år och det fortsatta inventeringsarbetet är att vid samma tillfälle som vi gör utskick av information och begäran att inkomma med uppgifter som möjliggör en registrering, även begära in företagets provtagningsplan. Detta skulle innebära att vi förhoppningsvis får ett mindre antal utskick att jobba med och en kortare handläggningstid totalt sett.

MILJÖKONTORET
Besöksadress Juneporten, Västra Storgatan 16, Jönköping. Tfn 036-10 50 00
miljo@jonkoping.se

**JÖNKÖPINGS
KOMMUN**